

จากบริบทสู่การแสดง: กระบวนการสรรหาเอกลักษณ์ชุมชน เพื่อสร้างสรรค์การแสดงประกอบแสงสีเสียง

From Context to Performance: The Process of Selecting Community Identity to Create a Light and Sound Performance

กิตติพงษ์ พลทิพย์¹, อธิยุต เดชวงษา², ยุพรรณิดา แมนสัตรู², ทศพร สุ่มมาตย์³
Kittiphong Phontip¹, Theerayut Dechwongsa², Yupantida Mansatit², Thossaporn Summart³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์การแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชน และศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการระดมความคิดจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 12 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน ผลการวิจัย พบว่า การสร้างสรรค์การแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชน มีกระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมการแสดง เป็นการประชุมเพื่อคัดเลือกเอกลักษณ์ชุมชน ประกอบด้วยภูมินามชุมชน อาชีพของชุมชน รวมไปถึงประเพณีและศิลปะการแสดงของชุมชน ขั้นตอนการดำเนินการ และขั้นตอนการแสดงจริง สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงแสงสีเสียงพบว่าประชาชนมีความประทับใจ และภาคภูมิใจในการแสดง ต้องการให้มีการแสดงอีกครั้งในโอกาสอื่น

คำสำคัญ : เอกลักษณ์ชุมชน, การแสดงประกอบแสงสีเสียง, ร้อยเอ็ด

Abstract

This research im to create a light and sound performance to present the community identity of Nongbua subdistrict, Atsamart district, Roi et province and study suggestions about those. The method was brainstorming with 12 key informants and in-depth interview with 10 key informants. The result found that: The creating a light and sound performance to present community identity divide the process into 3 steps. Including the step of preparing for a performance, it is about those, it was found

¹ อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, Email: kittiphontip1987@hotmail.com

² ครู โรงเรียนบ้านคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1

³ ครู โรงเรียนบ้านหนองเรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

that: the public was impressed and proud of that. They wanted it to be performed again on another occasion.

Keywords: Community identity, Light and sound performance, Roi et

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 เป็นแผนงานหลักในการขับเคลื่อนประเทศโดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580 คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาค้นในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการสร้างคามมั่นคงจากพัฒนาต่อยอดทุนทางสังคมนับเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ ที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคีเครือข่าย หน่วยงาน ชุมชน ตลอดจนถึงประชาชนได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนประเทศอย่างมีส่วนร่วม

การออกแบบการแสดงแสงสีเสียง เป็นแนวทางในการนำความรู้ทางศิลปะ นาฏศิลป์บูรณาการร่วมกับกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยนำทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีในชุมชน นำมาออกแบบสร้างสรรค์เป็นรูปแบบการแสดง เพื่อสร้างอัตลักษณ์ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และเพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิต (กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์, 2563) นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยังเป็นการสร้างความหลากหลายของการท่องเที่ยว ในมิติของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การเสริมสร้างพลังทางสังคมโดยการสนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม รวมไปถึงเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองอีกด้วย

ชุมชนตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีความสามารถในการจัดการตนเองด้านวัฒนธรรม มีการรวมกลุ่มของศิลปินพื้นบ้านและประชาชนขึ้นใน พ.ศ. 2555 ในนาม “ศูนย์จัดการวัฒนธรรมชุมชนเฉลิมพระเกียรติบ้านหนองบัว หมู่ 1” (กิตติพงษ์ พลทิพย์, พิกุล มีมานะ และสินทรัพย์ ยืนยาว, 2563) และพัฒนาเป็น “ศูนย์วัฒนธรรมชุมชนตำบลหนองบัว” ใน พ.ศ. 2566 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานและขับเคลื่อนงานด้านศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน โดยเฉพาะศิลปะการแสดงเชิงเครื่อง ที่มีกระบวนการจัดการและสืบสานต่อยอดมาโดยตลอด อาทิ การจัดตั้งอาคารแหล่งเรียนรู้อัตลักษณ์ชุมชน การจัดการแสดงในรูปแบบผสมผสานของเชิงเครื่องกับการฟ้อนรำประกอบกลองยาว สารภีญญี่ฮีสาน และหมอลำ การจัดการแสดงในโอกาส

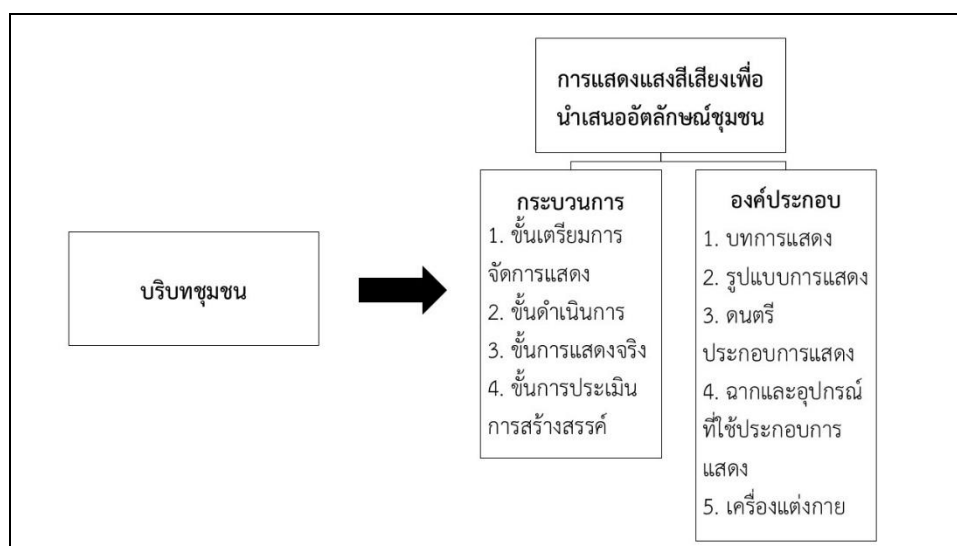
อื่นๆ เช่น การบวงสรวง การเชิดชูวีรกรรมบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ทั้งนี้ศูนย์วัฒนธรรมชุมชนตำบลหนองบัวมีความต้องการในการพัฒนาต่อยอดศิลปะการแสดงให้มีความเป็นสากล มีการนำอัตลักษณ์ชุมชนและทุนทางสังคมและวัฒนธรรมอื่นมาร่วมออกแบบในการแสดงแสงสีเสียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาต่อยอดในการสร้างสรรค์การแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด และศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงแสงสีเสียงเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการแสดงเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างสรรค์การแสดงแสงสีเสียงเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงแสงสีเสียงเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนามาจาก ชีรตา นุ่มเจริญ (2565) และ จิระประภา โพธิ์เล และ ชุตินา มณีวัฒนา (2563) ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการวิจัย 2 ระยะ คือ

1. ระยะการสร้างสรรค์การแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชน มีผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 15 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อระดมความคิด (Brainstorm) เกี่ยวกับกระบวนการและองค์ประกอบของการแสดงแสงสีเสียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ชุมชน จากนั้นกลุ่มผู้ออกแบบสร้างสรรค์ และกลุ่มนักแสดง ได้ดำเนินการและแสดงจริงในขั้นตอนต่อไป

2. ระยะศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ชมซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนในชุมชนที่มีความแตกต่างกันทางระดับการศึกษาและอาชีพ จำนวน 10 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีแนวคำถามเกี่ยวกับความรู้สึก และข้อเสนอแนะต่อการแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชน

ผลการวิจัย

1. การสร้างสรรค์การแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ รายละเอียดดังนี้

1.1 ขั้นตอนเตรียมการแสดง จากการระดมความคิดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านวัฒนธรรมพบว่า ชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม มีศิลปะการแสดงอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และมีพลวัตรการเปลี่ยนแปลงของชุมชนอย่างต่อเนื่องที่สร้างคุณค่าทางวิถีชีวิตให้กับชุมชน แต่ยังขาดการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ การสร้างสรรค์การแสดงแสงสีเสียงนี้จึงมีความต้องการที่จะเล่าเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับภูมินามชุมชนว่า “หนองบัวพรานแห่” ซึ่งตามตำนานเล่าว่า มีนายพรานมาล่าสัตว์ในป่าบริเวณใกล้หนองน้ำที่มีดอกบัวแดงจำนวนมาก ได้พบกับไก่อ้วกเทพบุตรลงมาจุติมาหากินบริเวณหนองน้ำ นายพรานได้ไถ่ถอนหมาหมาจะยิงไก่ แต่ไม่สามารถยิงลูกไก่ออกได้ ได้เพียงแค่แค้น (เลี้ยง) ไก่หมา ต่อมาชุมชนก่อตั้งในบริเวณนี้จึงตั้งชื่อว่า “บ้านหนองบัว” และมีหมู่บ้านใกล้เคียงที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติและประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะบ้านหัวหนอง หรือที่เรียกว่า บ้านน้อยหัวหนอง นอกจากนี้ชุมชนตำบลหนองบัวมีศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ที่หลากหลายทั้งในด้านการขับร้องสารภัญญ์ การแสดงเชิงเครื่อง การแสดงหมอลำด้วยสำเนียงภาษาที่ทอดซ้ำ ในด้านอาชีพประชาชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และประกอบอาชีพเสริมเป็นทำไร่ยาสูบ ส่วนวัยแรงงานมีการอพยพไปประกอบอาชีพต่างถิ่นในช่วงว่างเว้นจากการทำนา นอกจากนี้ยังพบว่ามีการอพยพย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพขายส้มตำไถ่อย่างในลักษณะรถพ่วงข้างเร่ขายส้มตำ ในด้านสังคมชุมชนมีความรักใคร่ในลักษณะเครือญาติ มีการสืบสานประเพณีอันดีงาม ยึดมั่นในแบบธรรมเนียมสังคมอีสาน ตามฮีต 12 คอง 14

1.2 ขั้นตอนการ จากการระดมความคิดของกลุ่มผู้ออกแบบสร้างสรรค์ ตามองค์ประกอบของการแสดงแสงสีเสียงพบว่า

1.2.1 บทการแสดง มีการเขียนบทกำกับการแสดง มีตัวละครดำเนินเรื่อง คือ ยายและหลาน พูดคุยสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของชุมชน โดยแบ่งเป็น 3 องค์ ประกอบด้วย 1) องค์เกี่ยวกับตำนานหนองบัวพรานเน ยายและหลานพูดคุยเกี่ยวกับภูมินาม เหตุใดจึงใช้ชื่อว่าบ้านหนองบัว ยายตอบคำถามโดยนำเข้าสู่การแสดงจินตลีลา และพูดสรุปเรื่องให้หลานฟังหลังจบการแสดงจินตลีลา 2) องค์เกี่ยวกับอาชีพและการอพยพย้ายถิ่น โดยมีตัวละครสาวโรงงานเพิ่มขึ้นมาพูดคุยทักทาย สอบถาม และเล่าเรื่องเกี่ยวกับการไปทำงานต่างถิ่นของชุมชนโดยใช้การแสดงประกอบเพลง และ 3) องค์เกี่ยวกับประเพณีสำคัญในชุมชนเป็นบทของผู้นำชุมชนประกาศแจ้งประชาชนผ่านหอกระจายข่าว เพื่อเชิญชวนประชาชนมาร่วมงานบุญภายในวัด

1.2.2 รูปแบบการแสดง เป็นการแสดงประกอบแสงสีเสียง มีการบันทึกเสียงก่อนการแสดง และแสดงประกอบเสียงที่บันทึกไว้นั้น ร่วมกับมีเวทีและแสงไฟประกอบในแต่ละฉาก

1.2.3 คนตรีประกอบการแสดง ใช้ดนตรีสลับกับคำพูดตามบทการแสดง โดยใช้ช่วงนำเข้าสู่การแสดงใช้ดนตรีบรรเลงเกริ่นเพลง “สะท้อนหนองบัว” ซึ่งเป็นเพลงประจำชุมชน องค์ที่ 1 ในช่วงการแสดงจินตลีลาเล่าภูมินามชุมชนใช้ดนตรีเพลง “หิมพานต์” องค์ที่ 2 การแสดงเล่าถึงอาชีพของชุมชน ใช้เพลง “อยากไปเป็นสาวโรงงาน” และเพลง “ส้มตำ” และองค์ที่ 3 ในฉากงานบุญประเพณีภายในวัด เป็นการฉายภาพยี่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแสดงมุทิตาจิตพระครูปริยัติสุทธิคุณ เจ้าคณะตำบลหนองบัว

1.2.4 ฉากและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง ฉากด้านข้างซ้ายขวาเป็นภาพหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ริมหนองน้ำที่มีดอกบัวแดง องค์ที่ 1 ในส่วนการแสดงจินตลีลา ใช้ผ้าสีฟ้าสะบัด ประกอบการแสดงจินตลีลา แสดงถึงท้องน้ำ และมีร่มวาดดอกบัวประกอบด้วย องค์ที่ 2 ส่วนการแสดงอาชีพชุมชน มีรถพ่วงขายส้มตำ และตะกร้าขายไชโป๊ ส่วนองค์ที่ 3 งานประเพณีงานบุญในวัด มีดอกบัว และเทียนหอมเพื่อจุดไฟตลอดการแสดง

1.2.5 การแต่งกาย การแต่งกายของตัวละครเป็นการแต่งกายตามบทบาทของตัวละคร ยาย หลาน สาวโรงงาน แม่ค้า ผู้ร่วมงานบุญ นักแสดงเชิงเครื่อง นายพราน สำหรับในส่วนของผู้แสดงไก่แก้ว ใช้การแต่งกายโดยสวมเครื่องสวมศีรษะรูปไก่ นักแสดงจินตลีลา สวมชุดจินตลีลาที่มีดอกบัวแดงประดับในชุด

ในส่วนของผู้แสดงมีการเขียนบทพูดสำหรับนักแสดง การพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจซักซ้อมก่อนการบันทึกเสียงเพื่อตัดต่อรวมกับดนตรีหรือเพลงตลอดการแสดง ใช้ระยะเวลาประมาณ 45 นาที หลังจากนั้นได้ทำการซักซ้อมการแสดงตามบทและดนตรีที่ตัดต่อไว้ โดยระหว่างซักซ้อมการแสดงมีการปรับเปลี่ยนนักแสดง และตำแหน่งจุดของนักแสดงในบางฉากตามความเหมาะสม นอกจากนี้ ยังมีการทำภาพประชาสัมพันธ์เพื่อร่วมชมการแสดงการแสง สี เสียง เพื่อประชาสัมพันธ์ในช่องทางเพชบุ๊คอีกด้วย

1.3 ขั้นตอนการแสดงจริง ได้นำเสนอการแสดงในงานบุญกฐินสามัคคีของวัดบูรพา บ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด



ภาพที่ 2 การแสดงแสงสีเสียง ในงานบุญกฐินสามัคคี วัดบูรพา

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการแสดงแสงสีเสียง “หนองบัวพราหมณ์” พบว่า เป็นการแสดงรูปแบบใหม่ในชุมชน มีการเรียบเรียงบทที่ร้อยเรียงเป็นเรื่องเดียวกัน ไม่สับสน ในบางฉากใช้เพลง ดนตรี และท่วงท่าในการเล่าเรื่องแทนคำพูด มีมนต์เสน่ห์ชวนให้ติดตามตลอดเวลา ไม่น่าเบื่อ เกิดความประทับใจ และภาคภูมิใจในการรับชมชุมชนของตนเอง อยากให้มีการแสดงในเรื่องอื่นๆอีก ดังคำพูดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“คิดได้ไวก่อน ทำไมคนเขียนบทเก่งขนาดนี้ ทั้งในความสามารถร้อยเรียงเรื่อง บางที่เราคิดไม่ถึงนะ ว่าต้องมีบทไปทำงานโรงงาน มีบทคนขายส้มตำ ดูแล้วประทับใจ ภาคภูมิใจ ... ไม่งั้นนะ เราเป็นคนในหมู่บ้าน แต่คนหมู่บ้านอื่นไม่แน่ใจ” ; ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“เด็กๆชอบมากเลยคะ โดยเฉพาะฉากไก่กับนายพราหมณ์ ดนตรีเราใจ ชวนให้ลุ้นตลอด ลุ้นตามไกว้” ;ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“อยากให้แสดงบนพื้น แล้วใช้แสงไฟเยอะๆแบบแสงสีเสียงมืออาชีพ” ;ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“อยากให้แสดงอีก ในมุมมองอื่นๆของหมู่บ้าน” ; ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

สรุปผลการวิจัย

การสร้างสรรค์การแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งกระบวนการเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก การเตรียมการแสดง เป็นการประชุมเพื่อคัดเลือกเอกลักษณ์ชุมชน ประกอบด้วยภูมินามชุมชน อาชีพของชุมชน รวมไปถึงประเพณีและศิลปะการแสดงของชุมชน ขั้นตอนที่สอง การดำเนินการ ได้แก่ การเขียนบท บันทึกเสียง/ดนตรี การเตรียมฉาก เครื่องแต่งกาย รวมไปถึงการซักซ้อมบท และขั้นตอนสุดท้าย การแสดงจริง โดยแบ่งการแสดงออกเป็น 3 องค์คือ 1) ภูมินามชุมชน 2) อาชีพของชุมชน และ 3) ประเพณีในชุมชน การแสดงนี้มีตัวละครหลักคือ ยายและหลานที่สนทนาพูดคุยกัน ยายได้บอกเล่าถ่ายทอดความเป็นมาหรือเหตุการณ์ของชุมชนในแต่ละช่วงเวลา และมีการแสดงประกอบเพลงเป็นคำตอบเล่าเรื่องในแต่ละองค์ ทั้งนี้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงแสงสีเสียงพบว่าประชาชนมีความประทับใจ และภาคภูมิใจในการแสดง ต้องการให้มีการแสดงอีกครั้งในโอกาสอื่น ๆ

อภิปรายผล

การสร้างสรรค์การแสดงแสงสีเสียงเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งกระบวนการเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนการเตรียมการแสดง เป็นการประชุมเพื่อคัดเลือกเอกลักษณ์ชุมชน ประกอบด้วยภูมินามชุมชน อาชีพของชุมชน รวมไปถึงประเพณีและศิลปะการแสดงของชุมชน ขั้นตอนการดำเนินการเป็นการเขียนบท บันทึกเสียง/ดนตรี การเตรียมฉาก เครื่องแต่งกาย รวมไปถึงการซักซ้อมบท และขั้นตอนการแสดงจริง โดยแบ่งการแสดงออกเป็น 3 องค์คือ 1) ภูมินามชุมชน 2) อาชีพของชุมชน และ 3) ประเพณีในชุมชน กระบวนการสร้างสรรค์การแสดงเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 15 คน ในการระดมสมองในการคัดเลือกเอกลักษณ์ชุมชน และออกแบบบทถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชนสู่การแสดง นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากสมาชิกศูนย์วัฒนธรรมชุมชนตำบลหนองบัวในการแสดงประกอบแสงสีเสียงครั้งนี้ ในงานบุญกฐินสามัคคี วัดบุรพา บ้านหนองบัว ทั้งนี้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงแสงสีเสียงพบว่าประชาชนมีความประทับใจ และภาคภูมิใจในการแสดง ต้องการให้มีการแสดงอีกครั้งในคราวอื่น ๆ เนื่องจากเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวและเอกลักษณ์ของชุมชนตนเอง ดำเนินการสร้างสรรค์และแสดงด้วยคนในชุมชนเอง ทำให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับชมผลสำเร็จ และยังเป็นรูปแบบการแสดงที่แปลกใหม่ของชุมชนอีกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของธีรดา นุ่มเจริญ (2565) ทำการการสร้างสรรค์การแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่าวีรชนดงละคร ในพื้นที่เมืองโบราณตำบลดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยนำข้อมูลจากการศึกษาประวัติความเป็นมา เรื่องเล่า ตำนาน โบราณสถาน สถานที่สำคัญ ประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ มาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวจำนวน 4 องค์ ประกอบด้วย องค์ที่ 1 แหล่งวัฒนธรรม เมืองโบราณทวารวดี องค์ที่ 2 ตำนานแว่วเสียงมโหรีปี่พาทย์ องค์ที่ 3 วัฒนธรรมเก่าแก่สืบสานประเพณีท้องถิ่น และองค์ที่ 4 แหล่งความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรสิ่งแวดล้อมชาติ มีความพึงพอใจในภาพรวม

ระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของหิรัญญา จอดนอก และอุรารมย์ จันทมาลา (2565) ที่ทำการศึกษาอนุกรมในการแสดงแสงเสียง เปิดตำนานบั้งไฟพญานาค จังหวัดหนองคาย ที่สะท้อนการสร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย ด้วยจังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดที่มีปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องพญานาคหลากหลาย เรื่องราว ทำให้ประชาชนที่มีความเชื่อความศรัทธาเดินทางเพื่อมาสัมผัสดินแดนแห่งความเชื่อและมาท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายจำนวนมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรพงษ์ เจริญกิจพานิช และปัทมาวดี ชาญสุวรรณ (2566) ที่อธิบายถึงการแสดงแสงสีเสียงเป็นการบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ณ บริเวณสถานที่จริง โดยต้องอาศัยความเข้าใจถึงเหตุการณ์และพื้นฐานในความเป็นมาของเรื่องราวที่น่าเสนอ โดยใช้เสียงบรรยายบอกเรื่องราว ใช้เสียงเพลงและเสียงประกอบเพื่อสร้างอารมณ์ร่วมหรือทำให้มีอารมณ์มากขึ้น และใช้แสงสีตามบรรยากาศเพื่อให้ผู้ชมสร้างจินตภาพ เกิดความคิดความรู้สึกเสมือนอยู่ในเหตุการณ์จริง รวมไปถึงสอดคล้องกับศุภาวุธ มาป๋อง, ศุภกร ฉลองภาค และพรรณรต ทับแย้ม (2567) ที่อธิบายว่าการแสดงแสงสีเสียงในงานประเพณี สมมาน้ำ คีนเพ็ง เสิ้งประทีป จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติ พร้อมทั้งเป็นการสนับสนุนการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย กระตุ้นกระแสนิยมวัฒนธรรมไทย สามารถพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนควรคำนึงถึงบริบทพื้นที่ สภาพสังคมวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหลัก

1.2 การสร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นการสร้างคุณค่า และความภาคภูมิใจให้กับคนในชุมชน ได้รัก ห่วงแหน และต้องการพัฒนาต่อยอดเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป

2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 พัฒนาการแสดงประกอบแสงสีเสียง ในมิติเชิงพาณิชย์ พัฒนาต่อยอดเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2.2 พัฒนาและต่อยอดเอกลักษณ์ชุมชนในรูปแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เจ้าคณะตำบลหนองบัว กำนันตำบลหนองบัว คณะกรรมการและสมาชิกศูนย์วัฒนธรรมชุมชนตำบลหนองบัวที่มีส่วนสนับสนุนการวิจัยและร่วมการแสดงประกอบแสงสีเสียงครั้งนี้

11(2), 38–50.